

ODPIS

Sygn. akt VIII U 3504/15

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSR del. do SO Maciej Nawrocki

Protokolant st. sekr. sąd. Monika Sawka

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2016 r. w Poznaniu

odwołania **Z. M.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

z dnia 15 października 2015r., znak: (...)

w sprawie **Z. M.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu prawo do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia 01 września 2015r.

Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 października 2015 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.; dalej: ustawa emerytalno-rentowa) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43), po rozpoznaniu wniosku z dnia 29 września 2015 r., odmówił **Z. M.** prawa do emerytury.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że zaliczył do stażu pracy 25 lat, 4 miesiące i 4 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 4 miesiące i 1 dzień okresów nieskładkowych, co łącznie stanowi 26 lat, 8 miesięcy i 5 dni. Natomiast nie został udowodniony wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w związku z czym Zakład odmówił prawa do świadczenia. /decyzja w aktach ZUS/

Dnia 30 października 2015 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, **Z. M.** złożył odwołanie od powyższej decyzji.

W uzasadnieniu podniósł, iż w okresie od 1 czerwca 1979 r., do 31 grudnia 1998 r. pracował w warunkach szkodliwych jako zbrojarz, operator zgrzewarki i kierowca wózka akumulatorowego. Na okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach odwołujący wskazał świadków: T. I., L. P. i P. R.. /odwołanie k. 2 akt/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy przytoczył argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o oddalenie odwołania. /odpowiedź na odwołanie k. 3-4 akt/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Z. M. urodził się dnia (...) Nie jest członkiem OFE.

Odwołujący legitymuje się okresem ubezpieczenia wynoszącym na dzień 31 grudnia 1998 r. 25 lat + 4 m-ce + 4 dni okresów składkowych oraz 1 rok + 4 m-ce + 1 dzień okresów nieskładkowych, co łącznie stanowi 26 lat + 8 m-cy + 5 dni.

bezsporne

Decyzją z dnia 18 czerwca 2013 r. organ rentowy ustalił kapitał początkowy Z. M. na dzień 1 stycznia 1999 r. Organ rentowy uwzględnił 25 lat, 4 miesiące i 4 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 4 miesiące i 1 dzień okresów nieskładkowych. Do wniosku o przeliczenie kapitału początkowego odwołujący dołączył m.in. dokumenty dotyczące zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) we W. (później (...) Sp. z o.o.), w tym:

- druk Rp-7, w którym wskazano, iż był zatrudniony od dnia 1 czerwca 1979 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. na stanowisku zbrojarza,
- kserokopie legitymacji ubezpieczeniowej, w której odnotowano przy pieczęcie zakładu pracy z datą 41 czerwca 1979 r. stanowisko zbrojarza.

bezsporne; nadto dowód: dokumenty w aktach kapitału początkowego

Dnia 29 września 2015 r. odwołujący złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym i to z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Po analizie zgromadzonych dokumentów, decyzją z dnia 15 października 2015 r. organ rentowy odmówił prawa do emerytury. Zakład uznał, iż odwołujący legitymuje się na dzień 1 stycznia 1999 r. stażem ubezpieczeniowym w ilości 26 lat, 8 miesięcy i 5 dni, ale nie udokumentował wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

bezsporne; nadto dowód: dokumenty w aktach emerytalnych odwołującego

W okresie od 1 czerwca 1979 r. do 31 marca 1992 r. i od 1 kwietnia 1992 r. do 31 grudnia 1998 r. odwołujący był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) we W. (później (...) spółka z o.o.). Zakład zajmował się produkcją prefabrykatów betonowych, np. do produkcji domów. W zakładzie we W. było kilka jednostek - transport, ślusarnia, stolarnia, warsztaty naprawcze i betoniarnia. W betoniarni pracowało 150 osób, a później 120. Natomiast pod koniec działania zakładu pracowało już poniżej 100 osób.

Odwołujący został zatrudniony na stanowisku zbrojarza elementów żelbetowych. Pracował przede wszystkim przy pracach zbrojarskich, przy gięciu i zgrzewaniu elementów zbrojeniowych, także przy betonowaniu. Był również operatorem zgrzewarki oraz operatorem wózka akumulatorowego. Zgrzewarka było to urządzenie służące do łączenia prętów z siatki zbrojeniowej. Natomiast czasami, kiedy była potrzeba zastępstwa, odwołujący jeździł wózkiem akumulatorowym. Przewoził wózkami w obrębie betoniarni beton i inne materiały do produkcji elementów żelbetowych – materiały niezbędne do pracy jemu samemu i innym pracownikom. Następnie materiały te służyły odwołującemu do wykonania prac zbrojarskich, betoniarskich. Ponadto w zakładzie była osobna grupa pracowników zajmujących się wyłącznie transportem wózkami materiałów produkcyjnych.

Praca była wykonywana na dwie zmiany w pierwszym okresie, a później była już tylko jedna zmiana. Brygada, w której pracował odwołujący liczyła około 10 osób.

W Przedsiębiorstwie Produkcji (...) we W. byli zatrudnieni także T. I., L. P. i P. R..

T. I. pracował w okresie od dnia 15 sierpnia 1972 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. Wyrokiem z dnia 12 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu przyznał T. I. świadczeniowi emerytalnemu przy wieku emerytalnym obniżonym z tytułu pracy w warunkach szczególnych, zaliczając do pracy w szczególnych warunkach okres od dnia 1 września 1975 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

L. P. pracował w okresie od dnia od 1 czerwca 1979 r. do dnia 3 czerwca 1993 r., ostatnio jako majster i był bezpośrednim przełożonym odwołującego.

P. R. pracował w okresie od dnia 17 marca 1978 r. do dnia 4 marca 1997 r. jako zbrojarz-betoniarz i operator prościarki-operator betoniarki. P. R. pracował w jednej brygadzie z odwołującym.

dowód: dokumenty w aktach osobowych odwołującego (k. 14a); akta emerytalne i kapitałowe świadków: T. I., L. P. i P. R. (k. 20); zeznania świadków: T. I. (k. 28), L. P. (k. 28), P. R. (k. 28); zeznania odwołującego (k. 28)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dokumentów, zeznań świadków i zeznań odwołującego.

Sąd uznał za wiarygodne w całości **dokumenty** zawarte w aktach pozwanego organu rentowego, albowiem zostały one sporządzone przez kompetentne organy, w zakresie przyznanych im upoważnień i w przepisanej formie. Ponieważ nie były one kwestionowane przez żadną ze stron postępowania i nie wzbudziły wątpliwości Sądu co do ich autentyczności bądź prawdziwości zawartych w nich twierdzeń, nie było podstaw, ażeby odmówić im wiary. W szczególności skład orzekający uznał za w pełni wiarygodne dokumenty dotyczące zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) we W.. Strona pozwana dokumentów tych nie zakwestionowała.

Za spójne i konsekwentne należało uznać **zeznania świadków T. I., L. P. i P. R.**, którzy potwierdzili fakt pracy odwołującego przy pracach zbrojarskich i betoniarskich od dnia 1 czerwca 1979 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) we W..

Świadkowie T. I. i L. P. byli przełożonymi odwołującego, a P. R. pracował razem z nim w jednej brygadzie. Świadkowie zaznaczyli również, iż odwołujący był operatorem wózka akumulatorowego tylko w sytuacjach zastępstwa innego pracownika lub gdy musiał sobie przywieźć materiały. Zeznania świadków były jasne, rzeczowe, przekonywujące. Sąd nie dopatrzył się okoliczności przemawiających za tym, aby przyjąć, że chcąc zeznać na korzyść odwołującego podawali nieprawdę.

Za w pełni wiarygodne Sąd uznał **zeznania odwołującego**, które tworzyły zwartą i logiczną całość oraz korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w niniejszej sprawie, w tym z dokumentami oraz zeznaniami przesłuchanych świadków. W sposób przekonywujący i rzeczowy odwołujący wyjaśnił na czym polegała jego praca w jako zbrojarza.

Sąd zważył, co następuje:

Przyznawanie emerytur dla osób urodzonych tak jak odwołujący po 31 grudnia 1948 r. reguluje art. 184 ustawy emerytalno-rentowej.

Zgodnie z tym przepisem emerytura przy obniżonym wieku przysługuje ubezpieczonym, którzy łącznie spełnią poniższe wymogi :

- mężczyzna osiągnięcie wiek lat 60,

- w dniu wejścia w życie ustawy, czyli na dzień 1.01.1999 r. posiada:
  - a) okres składkowy i nieskładkowy w ilości co najmniej 25 lat,
  - b) z czego co najmniej przez 15 lat wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a jeżeli przystąpił – złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych środków na rachunku za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa.

Bezsporne było to, iż:

1. odwołujący w dniu 30 maja 2013 r. ukończył 60 lat,
2. na dzień 1.01.1999 posiada ponad 25 lat stażu ubezpieczeniowego,
3. nie przystąpił do OFE.

Sporne natomiast było to, czy odwołujący legitymuje się 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

Zatrudnienie w szczególnych warunkach czy w szczególnym charakterze interpretuje się tak, jak to było wymagane w przepisach dotychczasowych do nabycia emerytury w obniżonym wieku. Przepisami dotychczasowymi w rozumieniu art. 184 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.) wraz z załącznikiem do tego rozporządzenia.

Na podstawie § 2 powoływanego rozporządzenia okresami pracy, uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zgodnie z § 1 ust. 1 cyt. rozporządzenia – rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". W wykazie tym są wymienione m. in.:

w dziale V W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych

pkt 4 prace zbrojarskie i betoniarskie,

pkt 15 prace przy produkcji betonu kruszynowego,

pkt 21 produkcja elementów budowlanych z pyłów dymnicowych.

Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r., Nr 8 poz. 43 ze zm.) okresy pracy w szczególnych warunkach, na podstawie posiadanej dokumentacji, stwierdza zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Jednakże, judykatura pozwala na dowodzenie w inny, niż wskazany w § 2 ust. 2 cytowanego rozporządzenia, że praca była wykonywana w szczególnych warunkach. Jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 maja 1985 r. III UZP 5/85, LEX nr 14635 w postępowaniu przed okręgowymi zakładami pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia z zakładu pracy z powodu likwidacji zakładu pracy lub zniszczenia dokumentów dotyczących takiego zatrudnienia. Przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków nie jest dopuszczalne w postępowaniu przed organem rentowym (teza powołanej uchwały SN). Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 27 maja 1985 r., Sąd jest uprawniony do przeprowadzenia dowodu ze świadków na okoliczność takiego zatrudnienia – jeżeli okaże się, że jest to konieczne dla

wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy. Dowód z zeznań świadków podlega ocenie Sądu na tle okoliczności sprawy i treści zebranego materiału dowodowego. Nie można bowiem – podkreśla SN – przypisać ustawodawcy zamiaru, ażeby tak istotne kwestie, mające wpływ na ustalenie prawa do świadczeń emerytalno – rentowych, powierzył tylko zakładom pracy, skoro jest notoryjnie znane, że zakłady pracy często nie posiadają dokumentacji z uwagi na upływ czasu, reorganizację lub zniszczenie z innych przyczyn. Prowadziłoby to w wielu przypadkach do przyznania pracownikom, którzy byli zatrudnieni w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze, zaniżonych świadczeń, a nawet pozbawienia świadczeń. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84, LEX nr 14630 oraz w uchwale z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84, LEX nr 14625 : „okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy.”

Odnosząc przytoczone rozważania Sądu Najwyższego do sprawy niniejszej należy stwierdzić, że odwołujący przedstawił dowody na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w rozmiarze większym niż to wynika z ustaleń organu rentowego. Do okresu pracy w szczególnych warunkach należało zaliczyć okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) we W. (później (...) spółka z o.o.) w okresach od dnia 1 czerwca 1979 r. do dnia 31 marca 1992 r. oraz od dnia 1 kwietnia 1992 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. Odwołujący wykonywał wówczas prace zbrojarsko-betoniarskie, polegające na gięciu i zgrzewaniu elementów zbrojeniowych, a także pracował przy betonowaniu. Zakład zajmował się bowiem produkcją prefabrykatów betonowych, np. do produkcji domów. Ponadto odwołujący przy wykonywaniu swojej pracy posługiwał się zgrzewarką, która służyła do łączenia prętów z siatki zbrojeniowej. Z kolei w wyjątkowych sytuacjach, tj. zastępstwa pracownika lub w celu dowiezienia sobie materiałów niezbędnych przy pracach zbrojarskich i betoniarskich, odwołujący obsługiwał wózek akumulatorowy. Natomiast zasadą było, iż w zakładzie funkcjonowała oddzielna grupa pracowników, którzy przy pomocy właśnie wózków akumulatorowych zajmowali się rozwożeniem materiałów. Z zeznań samego odwołującego i świadków wynika również, iż czynności te były wykonywane w ramach betoniarni, gdzie był zatrudniony i stanowiły one część procesu produkcyjnego. Stąd też w ocenie Sądu zasadne jest przyjęcie, że obsługa wózka akumulatorowego stanowiła zaledwie ułamek czynności wykonywanych przez odwołującego.

Zaznaczyć należy, iż w w/w okresach odwołujący wykonywał stale i pełnym wymiarze czasu pracy te same czynności i nie był kierowany do innych prac. Oznacza to, iż spełnił trzeci z warunków przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, czyli 15 lat pracy w warunkach szczególnych, uwzględniając do uznanych przez organ rentowy okresów, tj. od dnia 1 czerwca 1979 r. do dnia 31 marca 1992 r. oraz od dnia 1 kwietnia 1992 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

Sąd wziął przy tym pod uwagę fakt, iż zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego wykonywanie pracy w szczególnych warunkach może być udowodnione wszystkimi dostępnymi środkami dowodowymi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1998 r., II UKN 357/98), a okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1984 r., III UZP 6/84). Sąd podziela przy tym pogląd, iż dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. , I UK 393/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10). Tym samym znajdujące się w aktach osobowych dowody z dokumentów, zeznania świadków i zeznania odwołującego w charakterze strony okazały się bardzo przydatne dla rozstrzygnięcia sporu i pozwoliły ustalić

rzeczywisty charakter i wymiar pracy odwołującego w okresach od dnia 1 czerwca 1979 r. do dnia 31 marca 1992 r. oraz od dnia 1 kwietnia 1992 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

Również okoliczność, iż zakład pracy nie wystawił Z. M. świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie może podważać prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu, skoro wykonywanie pracy w szczególnych warunkach może być w postępowaniu sądowym wykazane także innymi dowodami aniżeli to świadectwo.

Przy ustaleniu, że odwołujący wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych orzeczono jak w wyroku na podstawie w/w przepisów i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i przyznano odwołującemu prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 września 2015 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku.